

Ambassadeur te Washington (Van Roijen) aan minister van Buitenlandse Zaken (Beyen) en minister zonder portefeuille (Luns), 9 april 1954

Heden had De Beus een onderhoud met Assistant Secretary for Eastern Affairs Robertson, waartoe als aanleiding genomen werd overhandiging ter strikt vertrouwelijke kennisneming van aide-mémoire, toegezonden bij Uw brief 531. Onzerzijds werd daarbij nog eens kort geresumeerd, de economische en politieke ontwikkeling in Indonesië, zoals deze in aide-mémoire weergegeven, met name bemoeilijking buitenlandse bedrijven en arrestatie Nederlanders, en redenen voor Nederlandse ongerustheid omtrent eventuele verdere ontwikkeling van de Nederlands-Indonesische verhouding, Hieraan werd toegevoegd, dat sinds opstelling aide-mémoire zich twee nieuwe ontwikkelingen hebben voorgedaan, die de inhoud daarvan echter slechts des te actueler maken, namelijk officiële Indonesische stap tot hervatting onderhandelingen, alsmede ontwikkeling in Zuidoost-Azië, welke immers indirect van invloed is op de gang van zaken in Indonesië en omgekeerd.

In dit geval werd aan Robertson de vraag gesteld of hij enige meerdere inlichtingen kon geven omtrent zienswijze op de crisis in Z.O.-Azië, waarvoor wij uiteraard grote belangstelling hadden, gezien de Nederlandse souvereiniteit over Nieuw-Guinea en de economische belangen in Indonesië. Robertson gaf daarop een uiteenzetting, welke zich echter beperkte tot het bekende Amerikaanse standpunt: dat verlies Dien Bien Phoe ofschoon militair niet zeer ernstig, psychologisch onevenredig grote repercussies zou hebben; dat verlies van Indochina zeker dat van Siam en Burma en wellicht zelfs van Malakka en Indonesië zou medebrengen; dat het Amerikaanse publiek, evenals andere landen, dit gevaar tot nu toe onvoldoende had gezien; dat het een gemeenschappelijk belang van de vrije wereld was dit te voorkomen en dat vastbesloten samenwerking en waarschuwing hopelijk voldoende zou zijn om dit te bereiken.

Gevraagd naar meerdere precisering van wat men in het hoofd had met 'united action' verwees Robertson naar verklaring van de President van gisteren terzake. (Hij deelde in dit verband vertrouwelijk mede, dat Dulles gedurende het weekend naar Londen en Parijs zal vliegen). Onzerzijds werd in herinnering gebracht, dat Nederland zich in het verleden bereid had verklaard bases in Nieuw-Guinea af te staan (het leek gewenst dit te vermelden, aangezien waarschijnlijk niemand van het nieuwe regime op het State Department zich dit herinnert) en dat wij enige malen blijk gegeven hadden gaarne op de hoogte te willen worden gehouden indien er sprake was van uitbreiding ANZUS-Pact. Robertson zeide dat hierover nog niet was gesproken.

Zoals uit het bovenstaande blijkt gaf Robertson niets meer dan het bekende Amerikaanse standpunt, terwijl onzerzijds in de geest van Uw instructie niet werd gevraagd om te worden betrokken in consultaties. Nut van het gesprek lijkt nochtans dat er op het State Department nogmaals op gewezen is, dat Nederland souvereiniteit bezit over een uitgestrekt gebied in Zuidwest-Pacific en ook ingevolge onze grote belangen in Indonesië geïnteresseerd is in de ontwikkelingen in die streek.